

vilno ustmeno in pismeno izraziti v tem jeziku; da si pridobijo ročnost krepko, čitati knjige in pisma, in da popolnoma umejo, kar so brali, tako gledé vsebine, kakor tudi gledé vezi posameznih delov. Pri tem se ima tudi skrbeti, da se zbuja v njih zmožnost opazovanja, bistrost presojevanja in krepkost spomina. Ako še otroci ne znajo gladko slovenski čitati, naj jih kateket podpira, ter da vselej katekizem brati, nenavadne besede jim naj tolmači. Otroci naj vedno molijo v maternem jeziku v šoli, v cerkvi in doma. Za cerkev se jim naj podajo molitveniki, da bodo lepo molili in se spodobno obnašali, ter tako s pridom božjo službo obiskovali. Dobro bi bilo postaviti dne 8. febr. 1869 gledé sestave pravic in dolžnostij krajnega in okrajnega šolskega sveta priobčiti in razložiti. Nevednost te postave je kriva, da marsikateri krajni šolski svetovalci napačno ravnaajo, ter ničesar ne dosežejo. Kdor se postave drži, doseže, kar zahteva, kdor pa brezpostavno ravna, ima škodo in sramoto. Dobro je, ako postane duhovnik šolski nadzornik, ker ima pravico poduk nadzorovati in napačnost odpravljati. Pritožbe se slišijo, da ni delavcev na deželi, da ni služebnikov itd. Vzrok temu je osemletna šola. Otrok, ki dolgo v šolo hodi, se dela odvadi, kedar iz šole stopi, se mu delati studi, ne uboga, prevzetaje in hoče biti gospod. Želeti je, da bi povsod krajni šolski sveti prosili za polajšanje šolskega obiskovanja, kakor je sedaj dovoljeno. Dobro bi bilo to zopet priobčiti, kako se naj sklep stori in prošnja vloži. Poldnevni poduk je tamkaj dober, kjer nimajo dovolj prostorne šole. Začetniki hodijo po zimi večerka v šolo, odrašeni pa zjutra, po leti pa mali zjutra, odraščeni večerka, če tako kaže.

L. H.

Od sv. Jurija na juž. železnici. (Ces. Rudolfovo sadjerejsko društvo.) Odbor tega društva je imel 23. okt. t. l. svojo sejo. Po presrčnem pozdravu g. ravnateljvem se na njegov predlog izreče topla zahvala gosp. Fr. Lenčeku kot načelniku in vsem drugim članom razstavninega odbora v Sevnici, kateri so s svojo požrtvovalno neutrudljivostjo vse potrebščine za sadno razstavo v Sevnici tako primerno preskrbeli in jo tako izvrstno uredili, da sme naše društvo na svojo prvo razstavo po vsej pravici ponosno biti, pa tudi je. Kakor je znano, je to razstavo v Sevnici s svojim obiskovanjem počastil tudi c. kr. namestnik, g. baron Kübek iz Gradca, ter je izrekel svojo popolno zadovoljnost razstavnemu odboru in mu častital k temu uspehu. Za to društveni razstavi došlo čast, se je na predlog g. dr. Ipavica po razstavninem odboru oziroma njegovem načelniku izrekla pismena zahvala g. c. kr. namestniku, pridjalo se je pa tudi nekaj, na daleč okrog znanih, Sevnških voščenk (Wachsäpfel) 'ot

posebnost sadnih pridelkov teh krajev, na kar se je visoki gospod prav lepo zahvalil razstavnemu odboru in njegovemu načelniku gosp. Fr. Lenčeku izjavil posebno naklonjenost. Po vse hvalevrednem prizadevanji deželnega poslanca g. M. Vošnjaka v Celji, so društveni razstavi v Sevnici, pa tudi društveni blagajnici došle izdatne podpore in sicer je po njegovem prizadevanji dovolil visoki dež. zbor Štajerski 300 fl., c. kr. kmetijska družba v Gradci 50 fl., 2 srebrni, 2 bronasti svetinji in 6 častnih diplom; vis. poljedelsko ministerstvo na Dunaji 100 fl., 2 srebrni in 4 bronaste svetinje. Za te izdatne pridobitve, sklene odbor deželnemu poslancu, g. M. Vošnjaku v Celji, neutrudljivemu boritelju za napredek našega društva, se prav lepo zahvaliti. Na dobro utemeljeni predlog kmetijske podružnice v Sevnici, je c. kr. kmetijska družba v Gradci našemu sadjerejskemu društvu dovolila 150 fl. podpore, za kar odbor tudi svojo iskreno zahvalo izreka kmetijski podružnici Sevnški in posebno še njenemu načelniku g. Fr. Lenčeku. Predsednik razstavninega odbora Sevnške sadovne razstave predloži zapisnike gledé razsojevanja in prisojevanja daril ter dohodkov in stroškov, kar se pregleda in odobri, ter spravi v društveni arhiv. P. u. darovateljem daril in podpor društvu došlih se je od razstavninega odbora ali od društvenega ravnateljstva izrekla — ali se še bo — zahvala. Odbor na dalje določi, da bode v Makolah 9. novembra t. l. društveni shod, kateri se je septembra preložiti moral in se je v tej zadevi obrnil na ondošnjega društvenega poverjenika. Društveni odbornik, sadjerejec, kmet sè zlatim križcem odlikovani M. Vizjak Pečovšek bode govoril o sadjereji in kazal razna plemena sadja.

V. Jarc, tajnik.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V Budimpešti zborujejo sedaj delegacije ali zastopniki vseh dežel celega cesarstva; naših je 60, med njimi 10 Čehov, 9 Poljakov, 1 Slovenec in 1 Hrvat, torej 21 Slovanov, to kaže, da se reči v Avstriji pomikajo na pravično stran, kajti dolga leta so le nemški liberalci tam se šopirili, sedaj so ondi v neznatnej manjini. Svitli cesar je avstrijsko-vogerske delegate s prestolnim govorom počastil in izjavil, da je shod z nemškim in ruskim cesarjem potrdil upanje, da se ohrani mir in da so prijazne razmere z rusko carsko rodbino obnovljene. Te slednje besede so tem večjega političnega pomena, ker se ob enem raznaša glas, da se pismena nagodba Avstrije z Nemčijo ni podaljšala. To kaže, da je naše cesarstvo zopet dobilo proste roke in se opira na Nemčijo in Rusijo ob enem le, da se ohrani

mir. Potroški za zunanje ministerstvo in vojaštvo znašajo 116 milijonov, colnina ali carina vrže 18 milijonov, ostane davkeplačilcem za pokritje 97 milijonov, od katerih pripada nam 67, ostalih 33 po vogerskim deželam. Za mornarico ali „marino“, to je vojno brodovje bo treba 1,200.000 fl. Za obrambo naših primorskih krajev naročena je 1 torpedna ladija za 300.000 goldinarjev in 10 torpednih čolnov za 84.000 fl. Bosna in Hercegovina dajete dohodkov nekaj čez 7 milijonov, torej 67.000 fl. več kakor potrebujete za razne stroške deželne. — Hrvatje v zagrebškem saboru so se sprli mej seboj in preganjajo drug drugega, madjaroni pa se veselijo. Narodna stranka je pravnej stranki očitala po predsedniku saborskem nezvestobno obnašanje proti cesarju in kralju in zabranila, da bi se tako žaljeni poslanci opravičili; še niti govoriti jim ni dovolila. Na to začnejo Starčevićjanci ropotati in psovati. Sedaj spremeni narodna stranka zbornični red in poveri predsedniku neomejeno oblast. In res predsednik izključi in zabrani vstop 15 poslancem, na kar tudi poslanci neodvisne stranke izstopijo. Tako je sedaj 25 okrajev brez poslanca v saboru. No, in sedaj lahko hrvatski kimoveci v saboru delajo, kar hočejo. Vsak omikanec ob sodi postopanje Starčevićjancev, toda narodna stranka tudi ne dela časti svojemu imenu in želimo le, da nebi Hrvatske pripravila v še večjo odvisnost od Madjarov in jihovih Judov. Ban hoče tudi tiskovno itak pičlo svobodo zatreti. — Naši deželni zbori so letošnje zborovanje vsi dokončali. V koroškem deželnem zboru je deželni predsednik odgovoril na interpelacijo dr. Travna, da je sv. Mohorjevo društvo uže davno pred sedaj veljavno društvensko postavilo bilo pravilno vladi naglašeno in se torej njemu ne more nič nepostavnega očitati. Dr. Traven je v mlako pal. — Kranjskim Slovencem je smrt pobrala Pirkerja pa na njegovo mesto pride baje Pirker II.

Vnanje države. Nemci so imeli te dni veliko volilno prasko za nemški državni zbor. Cesar Viljelm neče priznati vojvodi Kumberlandskemu pravice [do Braunschweiga, ampak pograbi deželico za Prusijo. Ta nova krivica storjena starodavnej rodbini junaških Welfov utegne še hude nasledke imeti za Nemce. — Belgijski freimaurejji so pri volitvah za mestne zastope zvečinoma zmagali in tirjajo, naj kralj katoličko šolsko postavo takoj zatre in liberalne ministre pozove. Kralj tega ne stori, dokler imajo katoličani večino v deželnem zboru in v zbornici starešinstva. Freimaurer je povsod nestrpljiv in krivičen. — Ruska vlada je ukazala v Nikolajevu in Sebastopolu izdelati 3 velike vojne ladje oklopnice za Črno morje; vsa Rusija se tega veseli. — Turški sultan še zmiraj odlaga turške železnice sklopiti s srbskimi,

čeravno je to storiti obečal. — V Macedoniji okolo Veleša vprli so se Albanezi turškim oblastnikom in veliko ljudij poklali. — Kolera na Italijanskem je znatno ponehala, vendar umerje še zmiraj po 50 — 70 ljudij vsaki dan. — Francozi pošljejo nad Kitajce 10.000 mož v Azijo, zbornica poslancev je 40 milijonov frankov dovolila za vojsko na Kitajskem. — V Severnej Ameriki je strašen požar skoro popolnem pokončal veliko in bogato mesto Milwaukee.

Za poduk in kratek čas.

V Sarajevo.

(Dopisuje J. Čagran, veroučitelj v Sarajevu.)

V. Vlaško duhovništvo, poprek neizobraženo, nevedno in povse malo kaj prida, ne stori za prosveto, napredek iz izobraženje bosanskih Srbov skoraj nič. Več ko polovica Srbskih popov v Bosni ne zna ne pisati ne brati. Njihovi škofi posvečujejo ali so vsaj dozdej posvečevali popolnoma neizobražene in nepripravne ljudi za duhovnike. Hlapci, ki so zaslužili in položili vladiki (škofu) 10—20 dukatov in se ceremonije in molitve na pamet naučili, so postali popovi. V verskih resnicah so ti popovi strašno slabo podučeni. Vsak dijak pri nas bi znal nje, njihove protopope in vladike z malimi izjemami v verskih rečeh in znanostih v zadrego in sramoto spraviti. Prokletstvo razkolništva in njegovi tužni nasledki leze posebno od odvisnosti od Carigrajskega patrijarhata. Patrijarhat se prodaja njemu, ki ga najdražje plača. Patrijarh zopet oddaje metropolije za denar itd. Razvidno je tukaj, da se ne gleda na sposobnost nego na dobiček. Vsak gleda, da si potem poravna in popravi stroške. Štola ali pristojbina za cerkvena opravila je v pravoslavni cerkvi jako visoka in znaša od 1—10 in več dukatov za navaden sprevod ali pokop. Velike gori omenjene pomanjkljivosti, nevednost in neobraženost prikrivajo popovi s svojo meržnjo in sovraštvom do katoličanstva. Od Sarajevskega metropolita Save Kosanoviča do zadnjega selskega popa grdijo in črnijo vsi katoliško cerkev. Gorje bosanskim katoličanom, če bi Bosna prišla kedaj Srbom ali Črnogorcem v pest! Da Vlaški popovi tudi nimajo pravega in požrtvovalnega domoljubja, to je, če pogledamo gori navedene lastnosti njihove, razumljivo. Le Belgraški in Petrograški rubeljni so tista tajna moč, ktera Srbsko-Bosansko popovstvo posebno v sedanjem času navdušuje za „Srbijo“. Šolstvo je pri Srbih še jako slabo razvito, akoravno so bogateji od katolikov in so nekteri celo milijonarji. Nevedni popovi se za šole ne brigajo, le kar so tu in tam svetovnjaci storili, to je vse, in to je malo. Pravo-